

DRIEPAS

Verenigingsblad van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo

Jaargang 36

nr. 2

juli 2019

In dit nummer:

**In gesprek
met:
Wim
Driessen**

**Mijn
voorouders
in de
Liemers**

**Verenigings-
nieuws**

Zoekplaatje

www.hkdgl.nl

Beste leden,

Het jaar 2019 is al bijna halverwege als ik dit schrijf. De Driepas had volgens onze jaarplanning al eerder bij u op de mat moeten liggen. De optelsom van kleine zaken heeft er voor gezorgd, dat het wat later is geworden.

In de vorige Driepas heeft u de vergaderstukken voor onze jaarvergadering van 27 maart j.l. kunnen lezen.

De vergadering is goed verlopen. De contributieverhoging is goedgekeurd; op voorstel van de vergadering zal de verhoging versneld doorgevoerd worden. Onze penningmeester zal hierop elders in deze Driepas een toelichting geven. De vergadering heeft ingestemd met de voordracht van Dick van Sas als nieuw bestuurslid, hij is onze nieuwe secretaris. Eppo Scheeres en ik waren aftredend en zijn herkozen.

Na de pauze hield Antoon Berentsen, voorzitter van de dialectwerkgroep van de Heemkundekring Bergh, een lezing over diverse aspecten van het Liemerse dialect. In een later nummer komen wij op terug. Wij zijn op het moment druk bezig al onze bestanden over te zetten op een nieuwe server. De oude server was aan vervanging toe. Wij hebben er voor gekozen om geen eigen server meer aan te schaffen, maar om een virtuele server te huren. Hiermee lossen we een mogelijk probleem m.b.t. de continuïteit op. Servers zijn zo gecompliceerd, dat wij nauwelijks meer de kennis in huis hebben. Met het huren van een server halen we ook (altijd aanwezige) kennis in huis.

Voor volgende Driepas(sen) zijn we nog op zoek naar kopij!

Ik wens u een mooie zomer en voor zover van toepassing een fijne vakantie toe.

Piet Bus

ps. Denkt u aan de Historische Kring bij de Rabobank Clubkas Campagne Aktie

Driepas is een uitgave van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo en verschijnt drie a vier maal per jaar.

Losse nummers € 3,00.

Driepas is een begrip uit de bouwkunst: drie elkaar snijdende cirkels die samen een driehoek vormen, veelvuldig toegepast in gotische kerkvensters. In profane zin gebruikt als symbool voor de samenwerking van de kerkdorpen Duiven, Groessen en 't Loo.

Redactieadres:
redactie@hkdgl.nl of
Remigiusplein 9
6921 BL Duiven

Bestuur:
bestuur@hkdgl.nl

Voorzitter:
voorzitter@hkdgl.nl
P. Bus

Secretaris:
secretariaat@hkdgl.nl
D. van Sas

Penningmeester:
E. Scheeres
penningmeester@hkdgl.nl
IBAN: NL54RABO0315407484
BIC: RABONL2U

Lid:
C. Smits
A. van Beurden

Secretariaat:
secretariaat@hkdgl.nl of
Remigiusplein 9
6921 BL Duiven

Internet:
www.hkdgl.nl

Oplage: 300 stuks

Het lidmaatschap van de Historische Kring kost €16,00 per jaar. Leden en abonnees buiten de gemeenten Duiven, Zevenaer en Westervoort betalen € 2,00 als bijdrage in de verzend- en portokosten. Opzeggen van lidmaatschap of abonnement uitsluitend schriftelijk voor 1 december van het lopende jaar. Uit de uitgave mag niets worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming vooraf en zonder bronvermelding.

In gesprek met: Wim Driessen

Een gesprek met Wim Driessen jr. over zijn grootvader Theodorus Driessen, over zijn vader die de Duivense zuivelfabriek De Volharding oprichtte, over o.a. zijn werkzame leven bij de Arnhemse melkfabriek Camiz en over zijn pony's.

Aanleiding

Het was al weer een tijdje geleden, dat Wim Driessen veel historische foto's van De Volharding cadeau deed aan de Historische Kring Duiven Groessen Loo. De HKDGL leek het een goed idee om Wim daarover te laten vertellen, ook is er in de DRIEPAS van maart 1998 al eens over De Volharding geschreven.

Ontmoeting

Al bij de voordeur begon de levenslustige Wim/Wilhelm Driessen jr. (geboren 1933) te vertellen, waarom hij met een stok loopt. Als baby heeft iemand hem op de grond laten vallen, waarbij hij een ernstige fractuur aan zijn heup opliep. De medische zorg was toentertijd nog niet zo goed; penicilline was nog niet uitgevonden, waarmee de ontstekingen bestreden konden worden. Zijn heup is nooit meer geheel hersteld. Wim vertelde vol vuur over zijn herinneringen.

Wim Driessen, mei 2019 (Foto HKDGL)

Grootvader Theodorus Driessen (Foto HKDGL)

Grootvader Theodorus Driessen, De Prik.

Bij binnenkomst viel meteen het schilderij van grootvader Theodorus Driessen (1858-1946) op, dat prominent boven de schouw hangt.

Grootvader was getrouwd met Hermina Heijmen (overleden 1949).

Theodorus' portret is bij leven geschilderd door de Belgische barones, die getrouwd was met huisarts Muller in Westervoort.

Grootvader Driessen kreeg een bijnaam. Dat kwam zo.... Theodorus was beroepsvisser – zoals zovelen in die tijd- op de Rijn en de IJssel, die toentertijd nog heel schoon waren en waar nog volop zalm en prikvissen zwommen.

Niemand kon zo goed prikken vangen als de Prik (zijn bijnaam); hij was er kampioen in. Prikken zijn zuigvissen die op palingen lijken met aan beide kanten uitsteeksels, de zogenaamde prikken. Prikken bezitten een stof met medicinale eigenschappen, die konden worden gebruikt bij gynaecologische aandoeningen.

Dries de Prik had zijn eigen kistjes (soort houten fuiken) ontworpen, waarmee hij als geen ander de prikken kon vangen.

Met zijn eigen boot ging grootvader de rivier op. Hij breidde ook zijn eigen visnetten, waarmee hij zalm, paling en nog veel meer soorten vis kon vangen. In de volksmond werd hij de zalmvisser genoemd.

(Wim jr. bezit nog steeds het kistje met de naalden waarmee zijn opa de netten breide).

Opa kwam 's morgens vroeg uit bed om zijn netten te lichten.

In de crisistijd reed hij met zijn verse vis met twee karren naar de markt in Arnhem om zijn vis te verkopen. In de ene kar lag schoongemaakte vis en in de andere kar de niet schoongemaakte vis voor de armste inwoners van de stad.

Na gedane arbeid ging opa langs Wieleman in Westervoort om zijn welverdiende neut op te halen. Wim grapte: "Grootvader heeft Wieleman opgericht, omdat hij daar zoveel geld gependend heeft aan zijn neutjes".

Wim bewonderde zijn grootvader, omdat hij een natuurmens was en een enorme doorzetter.

Wim: "Zijn portret blijft boven de schouw hangen, zolang ik hier leef!"

Wim: "Kun je je nog voorstellen, dat in die tijd, de mensen het water uit de rivier gewoon konden drinken?"

Prikvis

Wilhelm Driessen senior

Grootvader Theodorus werd vader van zeven kinderen, waaronder Wimkes vader Wilhelm Driessen (1900-1976). Theodorus koos bewust voor de naam Wilhelm in plaats van de naam Willem.

Wim werd zijn roepnaam, maar in zijn paspoort stond de Duitse naam Wilhelm. Hij was vernoemd naar ene Wilhelm, die vertegenwoordiger was van de Duitse chemische fabriek Bayer in Leverkusen. Die vertegenwoordiger kwam regelmatig bij Theodorus Driessen aan de deur om de prikken op te kopen vanwege hun medicinale eigenschappen. Die vertegenwoordiger is in de loop der tijd een goede bekende van de familie geworden.

Wilhelm begon een eigen comestibles winkel in Arnhem

Rond 1924 kreeg Wilhelm Driessen, Wim's vader, het idee om van beroep te veranderen. Tot dan toe was hij machinist geweest bij de Nederlandse Spoorwegen.

Wilhelm was een ondernemende man.

Hij begon een winkel aan de Hommelseweg in Arnhem. Hij startte een winkel in comestibles (droge levensmiddelen) en een kruidenierszaak. Hij verkocht ook boter en melk en fijne vleeswaren.

Die melk en boter haalde hij elke ochtend vroeg bij de boeren in de omgeving op met zijn bakfiets.

Die producten werden dezelfde dag vanwege de versheid nog verkocht.

In 1925 trouwde Wilhelm Driessen met Antje Peters (1908-1988). Het gezin kreeg twee kinderen. Eerst werd zus Annie (geb. 1927) geboren. Zes jaar later werd Wim geboren. Ook Wilhelm vernoemde zijn zoon weer naar de vertegenwoordiger. Al werd zijn roepnaam Wim(ke).

Wims moeder had een huishoudster in dienst genomen voor het huishouden en ging zelf meewerken in de winkel. Zodoende kon Wilhelm ook in Arnhem zijn waren aan de man brengen. De zaken gingen zo goed, dat Wilhelm al snel zich een paard en wagen kon veroorloven. Hij bezat zelfs een tweede, luxe koets (een tilbury), waarmee hij 's zondags ging toeren.

Hij ventte zo goed met zijn melk in Arnhem, dat hij een concurrent werd van de Arnhemse melkfabriek Camiz (Coöperatieve Arnhemse Melkinrichting en Zuivelfabriek).

Camiz werd later de Coberco melkfabriek. Momenteel worden de oude fabrieksrestanten gerestaureerd en geïntegreerd als industrieel erfgoed in het nieuw te bouwen Cobercokwartier.

Oprichting zuivelfabriek De Volharding in 1931

Rond 1930 kregen Wilhelm en Antje het idee om zelf een zuivelfabriekje op te richten; immers in bijna elk dorp stond wel een zuivelfabriek in die tijd. Wilhelm kende de Duivense boeren inmiddels wel goed.

In 1931 verhuisde het gezin en begon Wilhelm in het pand aan de Spoorstraat in Duiven een zuivelfabriek met de naam De Volharding.

Vanuit Duiven leverde Wims vader melk aan de venters in Arnhem.

In deze fabriek ging hij meerdere producten maken:

- Gepasteuriseerde melk. Deze melk werd tot 70 graden verwarmd en werd daardoor langer houdbaar. De bactericide eigenschappen beschermden de melk tegen het zuur worden van de melk.
- Gortepap (= karnemelkpap), een goedkope pap, die de arme Duivense bevolking zich kon veroorloven.
- Bloempap, ook een goedkope pap.

- Boter en karnemelk.
- Rijstepap en vla werden nauwelijks geproduceerd, die konden de arme Duivense bevolking niet betalen.

Halverwege de jaren dertig gingen de zaken zo goed, dat er een vrachtwagen werd aangeschaft, die door Nico Peperkamp werd bestuurd.

Al snel werd er een tweede vrachtwagen aangeschaft, die Antoon van Brandenburg bestuurde. De productie werd uitgebreid: De Volharding bracht voortaan ook slagroom op de markt.

Inmiddels werd Camiz een geduchte concurrent van De Volharding, maar De Volharding hield stand vanwege zijn goede kwaliteitsproducten. Als vader een halve cent per liter meer aan de boeren betaalde, trok hij aan het langste eind.

Melkfabriek De Volharding, foto 24 uit "Duiven in oude ansichten deel 2" fotograaf en auteur J.A.J.M. Frijhoff

Antoon van Brandenburg was de rechterhand van Wilhelm op de fabriek

Wims vader had aan Antoon van Brandenburg een geweldige eerste man op de zaak.

Wim: "Hij liep de hele dag voor vader uit. Hij was al om half vijf in de ochtend aanwezig om de machines op te starten. Hij werkte meestal tot een uur of één. Vader kon het goed met hem vinden. Hij liet veel werk aan hem over."

Wim: "In de oorlog reed de auto met een gas-generator met een ketel rond om de melkbussen op te halen. Harde turf was toen de brandstof daarvoor. Antoon heeft mij auto leren rijden."

Later is Antoon ook voor de vakbond gaan werken om de belangen van de werknemers te behartigen. Vader vond dat prima. Wilhelm: "Dan weet ik ook, waar ik aan toe ben."

Jeugdijaren Wim Driessen junior

Wim werd in 1933 geboren aan de Spoorstraat D64

in Duiven; nu heet de locatie Burgemeester van Dordt tot Medlerstraat 42.

Al heel vroeg in zijn leven heeft Wims vader hem geleerd, hoe Wim met zijn handicap om kon gaan. Als kleine jongen leerde hij van zijn vader, hoe hij de jongens die hem uitscholden te grazen kon nemen. Hij leerde hem allerlei grepen om die jongens te kunnen vloeren.

Dat kwam hem goed van pas. Hardlopen kon Wim niet, maar zo gauw die pestkoppen in de schoolbanken zaten en niet weg konden rennen, haalde Wim zijn gram. Menigmaal moest de schoolmeester tussenbeide komen.

Wim kijkt terug op een gelukkige jeugd in Duiven. Maar hij had geen zin om in het dorp te blijven. Hij wilde meer van de wereld zien. Daarom ging hij niet in de zaak van zijn vader werken.

Liever ging hij als kleine jongen bij Jan de Bakker (Jan Janssen) bij hem aan de overkant werken. Zo ging hij met de feestdagen graag de bakker helpen met taarten en gebakjes opspuiten.

Wat Wim wel leuk vond was op de vrachtwagen van vader te rijden om de melkbussen bij de boeren op te halen, ook al was hij daar veel te jong voor. Nadat hij de bestuurdersstoel met een kussen had verhoogd, kon hij onderuit gezakt net bij de pedalen. Zo kon Wim samen met een medewerker 's morgens de melkbussen bij de boeren ophalen. Bij hoge temperaturen werden de melkbussen ook 's avonds nog eens opgehaald. Sommige boeren brachten dan 's avonds zelf nog de melk naar de koelbak in de fabriek.

Interieur van de melkfabriek De Volharding, rechts de heer Wilhelm Driessen, middenboven Nico Peperkamp uit Arnhem, foto 25 uit "Duiven in oude ansichten deel 2", fotograaf en auteur J.A.J.M. Frijhoff

De Volharding in de oorlogsjaren

In de eerste oorlogsjaren kon de productie gewoon doorgaan.

In de loop van Tweede Wereldoorlog waren er vijf Duitse soldaten ingekwartierd in huize Driessen.

Wim: "Ik ging elke avond vroeg naar bed om de Duitsers voor te zijn, anders hadden ze mijn bed in beslag genomen. Mijn ouders sliepen noodgedwongen in de kelder (tevens een veilige plek), omdat hun bed bezet was."

Ergens in 1943 moest de productie van zuivelproducten stopgezet worden op bevel van de Duitsers. Vader hield zich niet aan de regels van de Duitsers die hij opgelegd kreeg; hij leverde vaak zonder toestemming. Na meerdere waarschuwingen, moest hij de productie stilleggen.

De overgebleven voorraad steenkool werd 's nachts door de Duivense bevolking weggehaald; de armoede was zo groot, dat de bevolking de Duitsers voor wilde zijn.

Er mocht alleen maar melk verhandeld worden. De Volharding leverde aan melkboeren in de omgeving en aan het Elisabeths Gasthuis (Duitse verpleegsters werkten daar), aan het Gemeenteziekenhuis en aan het Diaconessenhuis in Arnhem. In deze ziekenhuizen werden ook Duitse gewonde soldaten verpleegd. Wims vader kon daar voor de geleverde melk een goede prijs beuren.

Wims vader reed in die tijd naar diverse zuivelbedrijven in de Achterhoek waar hij illegaal melk ophaalde. Zo kon hij in Duiven melk leveren aan mensen, die niet genoeg bonnen hadden, want officieel konden de mensen alleen met een bonnenboekje melk kopen. Ook leverde hij de melk aan de ziekenhuizen deels zonder bonnen. Vader leverde gewoon, wat ze nodig hadden.

In het woonhuis van de familie was door de Duitse soldaten een telefooncentrale een zgn. Telefonvermittlung geïnstalleerd. Deze centrale werd dag en nacht bediend. Er lagen meters opgerolde draad in huis. Er lagen kilometers draad vanuit Loo en vanuit het front Huissen/Bemmel met behulp van een verzinkstuk in de Rijn naar Driessens huis. Met de telefooncentrale werd het contact onderhouden met de soldaten in de frontlijn.

De soldaten moesten goed opletten of de draden niet werden doorgesneden.

Bij het woonhuis stond ook een verrijdbare radioschotel op rupsbanden, een zgn. Funksteller. Via antennes werd er contact gemaakt met het front. Deze Funksteller werd dagelijks honderden meters verplaatst, want de geallieerden konden de plaatsbepaling van de radiozender anders peilen.

In november 1944 moest de gehele Duivense bevolking evacueren naar de Achterhoek. De fabriek werd gesloten.

Wim ging naar de MULO, naar de Zuivelschool en kwam te werken bij de Camiz

Wim wist al vroeg, dat hij geen zin had om bij zijn vader in de fabriek te gaan werken. Het werk was daar zwaar en er werden lange dagen gemaakt.

Na de Lagere School in 1945 ging Wim naar de MULO (zoals zoveel jongens en meisjes van middenstanders) in Arnhem. Wim genoot daar volop. Echter..... hij was te vaak in het Sonsbeek park te vinden, waar hij met jongens en vooral met de meisjes lol maakte. Na het derde jaar vond Wims vader het een beter idee om Wimke over te plaatsen naar de strenge MULO in de Doelenstraat in Zevenaar. Wim was het vrije leven in Arnhem gewend. Wim vond in Zevenaar toch nog een uitweg. Tussen de middag bleef hij daar niet over, zoals van de Duivense leerlingen werd verwacht, maar reed hij achter de Zevenaarse scholieren aan om zogenaamd naar huis te gaan om daar te gaan eten. Met een stel jongens en meisjes ging hij naar de zandbult om lol te maken. Ook liet Wim zich graag met een leuk meisje opsluiten in het fietsenhok.

Vader kneep een oogje dicht, maar waarschuwde Wim wel om "geen gekke dingen uit te halen".

Wim: "Ik was niet bang, maar wel voorzichtig met de meisjes."

Wim herinnert zijn vader als een reële man, die hem veel levenslessen leerde.

Wims moeder sprak niet zo veel.

Na de MULO ging Wim naar de GOZ Zuivelschool in Zutphen; de GOZ (Gelders Overijssels Zuivelbond).

Wim ging naar de 3-jarige zuivelopleiding op de Zuivelschool om laborant te worden. Hij wilde graag gaan werken op het bacteriologisch laboratorium van De Arnhemse Melkfabriek Camiz.

In die tijd ging hij één dag naar school in Zutphen en de andere vier dagen werkte hij op het bacteriologische laboratorium van de Camiz.

Hij behaalde daar o.a. zijn diploma bacteriologisch onderzoek, dan die van bedrijfscontroleur, daarna die van centrifugist, toen die van machinist en tenslotte het diploma van assistent-directeur. Hij heeft daar alle diploma's gehaald die er te halen vielen. Qua diploma's had hij de directeur van de Camiz kunnen worden.

Hij leerde op de school o.a. over niet-schadelijke en schadelijke melkbacteriën.

Hij leerde daar e-coli bacteriën op te sporen.

Hij leerde daar waarom de melk de ene keer tot 70 graden (de bacteriologische eigenschappen werden bewaard die de weerstand van de bacteriën bevorderden) verhit moest worden, maar ook dat verhitten tot boven de 100 graden dus steriliseren (beter houdbaar, maar met minder gezonde melk-